

Základní škola Kounice, okres Nymburk	
Školní preventivní strategie	
Vnitřní předpis číslo:	42-2016
Vypracoval:	Mgr. Dagmar Sedláková, školní metodik prevence
Schválil:	Mgr. Vendula Dovolá, ředitelka školy
Projednáno dne:	31.8.2016
Účinnost ode dne:	1.9.2016

Obsah:

1. Charakteristika školy
2. Základní terminologie
3. Školní poradenské pracoviště
4. Cíle preventivní strategie
5. Způsoby realizace
6. Odborná pracoviště
7. Hodnocení preventivní strategie
8. Podklady školní preventivní strategie

I. Charakteristika školy

Základní škola je úplná škola s devíti postupnými ročníky. Na prvním i druhém stupni je zpravidla po jedné třídě v ročníku. Kapacita školy je 300 žáků.

Budova základní školy je situována v klidné části Kounic, mimo hlavní silnice. Jedná se o novou, moderně projektovanou, budovu z roku 1999, postavenou po požáru zámku, v kterém se do roku 1990 škola nacházela.

Do školy dojíždějí žáci z okolních menších obcí. Dopravní obslužnost je zajištěna autobusovými linkami.

II. Základní terminologie

Školní preventivní strategie je dlouhodobým preventivním programem pro školy a školská zařízení. Je součástí školního vzdělávacího programu naší školy, který vychází z příslušného rámcového vzdělávacího programu. Hlavním cílem je vytvoření a udržení optimálního sociálního klimatu ve škole, výchova žáků ke zdravému životnímu stylu, k osvojení pozitivního sociálního chování a k harmonickému rozvoji osobnosti. Základními východisky efektivní primární prevence je kontinuita, systematičnost a komplexnost preventivního působení s ohledem na věk dítěte a jeho aktuální prožívání světa.

Školní preventivní strategie ZŠ Kounice je vypracována v souladu s platnými právními předpisy na základě příslušných metodických pokynů a slouží jako základní pomůcka pro dlouhodobé preventivní aktivity na naší základní škole v průběhu celé doby platnosti. Za její sestavení odpovídá školní metodik prevence.

ŠPS vychází z daných časových, personálních a finančních investic se zaměřením na nejvyšší efektivitu, jasně definuje dlouhodobé a krátkodobé cíle, je naplánována tak, aby mohla být řádně uskutečňována.

Má dlouhotrvající výsledky, pojmenovává problémy z oblasti rizikových forem chování.

Poskytuje podněty ke zpracování Minimálního preventivního programu. Škola vytváří tento program jako základní nástroj prevence. Jde o komplexní systémový prvek v realizaci preventivních aktivit, sleduje se účinnost, průběh, měří se efektivita jednotlivých aktivit. Pro školu je závazný a podléhá kontrole České školní inspekce.

Školní preventivní strategie musí být v souladu s platnou školskou legislativou (www.msmt.cz).

Nárůst různých forem rizikového chování v populaci mládeže a dětí školního věku se stává celospolečenským problémem. Děti patří k nejohroženější skupině. Proto je důležité zahájit primární prevenci právě v době základní školní docházky, poskytnout žákům co nejvíce informací (přiměřeně k věku žáků), naslouchat jejich problémům a otevřeně s nimi hovořit i na neformální úrovni.

Pojem rizikové chování zahrnuje rozmanité formy chování, které mají negativní dopady na zdraví, sociální nebo psychologické fungování jedince a/nebo ohrožují jeho sociální okolí. Rizikové chování představuje různé typy chování, které se pohybují na škále od extrémních projevů chování „běžného“ (např. provozování adrenalinových sportů) až po projevy chování na hranici patologie (např. nadměrné užívání alkoholu, cigaret, kofeinu či nelegálních drog, násilí).

Pojmem **prevence** rozumíme všechna opatření směřující k předcházení a minimalizaci jevů spojených s rizikovým chováním a jeho důsledky. Prevencí může být jakýkoliv typ výchovné, vzdělávací, zdravotní, sociální či jiné intervence směřující k předcházení výskytu rizikového chování, zamezující jeho další progresi, zmírňující již existující formy a projevy rizikového chování nebo pomáhající řešit jeho důsledky. Obecně prevenci členíme na prevenci primární, sekundární a terciální.

Podstatou **primární prevence** je předcházení vzniku rizikového chování u osob, u kterých se ještě rizikové chování nevyskytlo.

Primární prevence rizikového chování u žáků v působnosti MŠMT se zaměřuje prioritně na předcházení rozvoje rizik, která směřují zejména k rizikovým projevům v chování dětí a mládeže v těchto oblastech:

- návykové látky, rizikové chování v dopravě, poruchy příjmu potravy, alkohol, syndrom CAN, školní šikana, kyberšikana, homofobie, extremismus, rasismus, xenofobie, vandalismus, záškoláctví, krádeže, tabák, násilí ve škole, netolismus, sebepoškozování, náboženská hnutí, rizikové sexuální chování, příslušnost k subkulturám, domácí násilí, hazardní hraní.

U **sekundární prevence** se jedná o předcházení vzniku, rozvoji a přetrvávání rizikového chování u osob, které jsou rizikovým chováním ohroženy.

Cílem **terciální prevence** je předcházení zdravotním nebo sociálním potížím v důsledku rizikového chování.

III. Školní poradenské pracoviště

Poradenské služby v ZŠ Kounice jsou zajišťovány výchovným poradcem a školním metodikem prevence.

Výchovný poradce - průběžně sleduje konkrétní podmínky a situaci ve škole z hlediska výskytu rizikového chování - uplatňuje preventivní aktivity a programy speciálně zaměřené na jednotlivé rizikové skupiny - poskytuje poradenské služby pro žáky, rodiče a pedagogy - navrhuje opatření nápravy, svolání výchovné komise, individuální konzultace s dětmi, rodiči, informuje o možnostech odborné péče a další pomoci

Metodik prevence – plní koordinační, metodickou, informační a poradenskou činnost - spoluvytváří minimální preventivní program, podílí se na jeho realizaci - komunikuje s učiteli, dává podněty k nápravě - spolupracuje s institucemi a organizacemi v oblasti prevence - koordinuje předávání informací, dokumentuje průběh preventivní práce - metodicky vede pedagogické pracovníky školy v oblasti prevence rizikového chování (vyhledávání problémových projevů chování, preventivní práce s třídními kolektivy apod.) - koordinuje vzdělávání pedagogických pracovníků školy v oblasti prevence rizikového chování - koordinuje spolupráci školy s orgány státní správy a samosprávy, které mají v kompetenci problematiku prevenci rizikového chování.

Mezi pracovníky, kteří se podílejí na poradenských službách a vytvářejí konzultační tým pro poskytování služeb ve škole, patří dále:

- třídní učitelé
- metodik pro přípravu školního vzdělávacího programu (úprava učiva pro nadané žáky)
- případně další pedagogové, zejména učitelé výchov

Pedagogové - provádějí průběžnou diagnostiku žáků a třídy - hodnotí uplynulé období školního roku na pedagogických radách – při výskytu rizikového chování konzultují konkrétní postupy s členy poradenského pracoviště - třídní učitelé jsou v kontaktu s rodiči žáků

Ředitel školy - sleduje efektivitu prevence rizikového chování - dělá personální a organizační opatření ke zlepšení vzájemného soužití ve škole - svolává jednání s rodiči (výchovná komise)

Program školního poradenského pracoviště naplňuje především tyto cíle:

- pracovat se všemi subjekty školy a vytvořit tak širokou základnu primární prevence školní neúspěšnosti a sociálně nežádoucích jevů,
- sledovat účinnost preventivních programů aplikovaných školou a vytvořit metodické zázemí pro jejich vytváření a realizaci,
- zavést do školy koncepci kariérového poradenství,
- připravit podmínky a rozšířit možnosti integrace žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných,
- vybudovat příznivé sociální klima pro integraci kulturních odlišností a přijímání sociálních odlišností na škole,
- posílit průběžnou a dlouhodobou péči o žáky s neprospěchem a vytvořit předpoklady pro jeho snižování,
- prohloubit včasnou intervenci při aktuálních problémech u jednotlivých žáků a třídních kolektivů,
- poskytovat metodickou podporu učitelům při aplikaci psychologických a speciálně pedagogických aspektů vzdělávání do školních vzdělávacích programů,
- prohloubit a zlepšit spolupráci a komunikaci mezi školou a rodiči,
- propojit poradenské služby poskytované školou se službami školských poradenských zařízení a s úřady práce,
- zvýšit informovanost žáků o povaze a rizicích hazardního hraní, včetně korekce chybných informací a mylných přesvědčení o hazardní hře,
- doporučit aktivity zaměřené na podporu rozvoje osobnosti, zvládacích strategií, sebedůvěry, komunikace, zdravého životního stylu či zapojení do širokého spektra volnočasových aktivit.

ZŠ Kounice velmi úzce spolupracuje s PPP Český Brod (poradna při ZŠ Žitomířská) a s PPP Středočeského kraje (Nymburk, Kolín). Výběr PPP je však plně v kompetenci rodičů žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.

IV. Stanovené cíle školní preventivní strategie:

Obecný cíl:

Výchova k předcházení, minimalizaci či oddálení rizikových projevů chování, ke zdravému životnímu stylu, k rozvoji pozitivního sociálního chování a rozvoji psychosociálních dovedností a zvládnání zátěžových situací osobnosti jako standardní součást výchovně vzdělávacího procesu v prostředí českých škol zabezpečovaná kvalifikovanými a kompetentními osobami a institucemi a dále pak motivace k opuštění rizikového chování, pokud již nastalo a ochrana před dopady rizikového chování, pokud již nastalo ve výrazné formě. Hlavním cílem Strategie prevence

rizikového chování dětí a mládeže prostřednictvím efektivního systému prevence, fungujícího na základě komplexního působení všech na sebe vzájemně navazujících subjektů, je minimalizovat vznik a snížit míru rizikového chování u dětí a mládeže.

a) Cíle dlouhodobé:

- výchova ke zdravému životnímu stylu,
- rozvoj a podpora sociálních kompetencí,
- funkční informační systém,
- vést žáky k dodržování stanovených pravidel (školní řád, třídní pravidla), průběžné vzdělávání školního metodika prevence.
- vést žáky k ochraně zdraví,
- vést žáky k vzájemné pomoci a ohleduplnosti.
- vychovávat žáky ke správným hodnotám,
- vést je k občanské a právní odpovědnosti.
- preferovat sportovní výchovu,
- vést žáky ke smysluplnému trávení volného času.

b) Cíle střednědobé:

- tvorba a distribuce metodických materiálů k prevenci rizikového chování,
- aktivní spolupráce školy a rodiny,
- výchova a vzdělávání žáka zaměřené na jeho zodpovědnost za vlastní chování a způsob života v míře přiměřené jeho věku,
- aktivní spolupráce s poradenskými školskými zařízeními a dalšími institucemi a organizacemi, jejichž činnost je zaměřena na prevenci rizikového chování,
- průběžně vzdělávat pedagogy školy v oblasti prevence rizikového chování,
- spolupráce mezi pedagogy.

c) Cíle krátkodobé:

- aktivní činnost Školního poradenského pracoviště,
- naplňovat Minimální preventivní program školy pro daný školní rok,
- provádět interní šetření mezi žáky,
- mapování potřeb v oblasti primární prevence,
- vyhledávat projevy možného výskytu forem rizikového chování,
- snažit se včas reagovat na vzniklé situace,
- spolupracovat s rodiči a s dalšími institucemi,
- udržet ve škole zdravé sociální prostředí,
- pravidelné setkávání rodičů (třídní schůzky, konzultace),
- společně s rodiči se zabývat problémy dětí, pomáhat při hledání řešení,
- šířit povědomí o www stránkách školy a zvýšit jejich využívání jako zdroje aktuálních i dlouhodobých informací,
- nabídnout žákům smysluplné aktivity i mimo vyučování,
- finanční podpora školních preventivních strategií,
- oceňování pozitivních projevů dětí v různých oblastech,
- zvýšit informovanost žáků o povaze a rizicích hazardního hraní, včetně korekce chybných informací a mylných přesvědčení o hazardní hře,
- doporučit aktivity zaměřené na podporu rozvoje osobnosti, zvládacích strategií, sebedůvěry, komunikace, zdravého životního stylu či zapojení do širokého spektra volnočasových aktivit.

V. Způsoby realizace působení v oblasti prevence rizikového chování

Vztah učitel – žák

Budujeme vzájemnou důvěru mezi učitelem a žákem. Žák ví, že se může na učitele obrátit a bude respektován jeho názor a potřeby. Učitel se zajímá o žáka, podněcuje dialog. Učitel získává důvěru žáka i prostřednictvím budování vztahu s rodinou. Při řešení problémů je učitel otevřen komunikaci s žákem, se zákonným zástupcem, širší rodinou, ostatními pedagogy, výchovným poradcem, atd. Na základě dosažení dohody o společných cílech a postupech dochází k celkové a jednotné podpoře žáka.

Skupinová práce

Žáci spolupracují, ve dvojicích, ve skupinách, ve skupinách napříč třídami. Učitel věnuje pozornost spolupráci ve skupinách, podporuje naslouchání, zapojení všech členů skupiny, reflektuje s žáky skupinovou práci a podporuje tak rozvoj kompetencí týmové práce, řešení konfliktu (učitel podporuje odpovědnost žáka za řešení konfliktu). Žáci se učí vést diskusi, vyjadřovat své názory, naslouchat druhým a vhodným způsobem reagovat na kritiku. Jednou z možností je například vedení komunitního kruhu, ve kterém má každý právo diskutovat na základě pravidel diskuse, sdílet své pocity, obavy, radosti, zážitky, podněty k životu třídy, klást otázky.

Projektové vyučování a celoškolní projekty

V rámci projektů se žáci mohou blíže seznámit s děním kolem sebe a s aktuálními tématy. Umožňujeme spolupráci tříd. (Olympijský den, Den v přírodě, lyžařský výcvik, volitelné předměty, aktuální projektové dny, zájmové aktivity...). Žáci se navzájem poznávají a dokáží spolupracovat starší s mladšími. Je to podstatný prvek prevence šikany starších žáků vůči mladším.

Individuální hodnocení, slovní hodnocení, sebehodnocení, zpětná vazba skupiny

Žáci dostávají komplexní zpětnou vazbu od učitele. Jsou informováni o svém pokroku i nedostacích. Je oceňováno úsilí žáka a míra jeho pokroku bez srovnávání s výkonem ostatních. Je podporován jeho individuální talent a zájem. Diferenciace výuky může probíhat prostřednictvím práce ve skupinách podle zaměření žáka. Pomáháme vybudovat si důvěru v sebe, ve vlastní síly, pozitivní vztah k okolnímu světu.

Komunikace s rodiči, veřejností

Škola v prevenci rizikového chování nabízí rodičům dostatečné množství forem spolupráce, podávání informací na třídních schůzkách, setkání s výchovným poradcem školy, konzultace s poradenským pracovištěm školy, s třídními učiteli i ostatními pedagogy.

V rámci projektu „Otevřená škola“ mají rodiče také možnost navštívit i výuku a poznat tak prostředí školy a lépe chápat potřeby svých dětí ve škole.

Zveřejňování informací

Informace jsou zveřejňovány na internetových stránkách školy.

Informace obsahují důležité kontakty (linky důvěry apod.) a další informace, které se vztahují k tématům zařazeným do Školní strategie prevence.

VI. Odborná spolupráce

Seznam aktuálních poradenských pracovišť, včetně jmen a kontaktů je vždy součástí Minimálního preventivního programu pro aktuální školní rok.

VII. Vyhodnocení školní preventivní strategie:

- zmapování sociálního klimatu školy,
- analýza řešených či odhalených případů rizikového chování žáků školy,
- vyhodnocení účinnosti Minimálních preventivních programů školy,
- vyhodnocení databáze výchovného poradce a školního metodika prevence.

VIII. Podklady školní preventivní strategie:

- Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými toxikomaniemi a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- Národní strategie primární prevence rizikového chování u dětí a mládeže na rok 2013-2018
- Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže č. j. 21291/2010-28
- Metodický pokyn MŠMT k výchově proti projevům rasismu, xenofobie a intolerance č. j. 14 423/1999-22
- Národní strategie protidrogové politiky na období 2010-2018
- Vyhláška č. 197/2016 Sb. vyhláška, kterou se mění vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů, a některé další vyhlášky
- **Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních (č.j. MSMT-21149/2016)**

Podpisy osob, seznámených se směrnicí:

Potvrzuji, že jsem byl/a dne ..... seznámen/a s obsahem směrnice č. ....

Jméno	Podpis
Dovole Vendula	
Urban Jaroslav	
Mučková Alice	
Roudnická Miroslava	
Sladká Lucie	
Manželová Jitka	
Rozkydalová Andrea	
Moravcová Melanie	
Bielaková Šárka	
Čelakovská Libuše	
Havlíček Karel	
Domínová Marie	
Sedláková Dagmar	
Kalinová Blanka	
Koubková Marie	
Podveská Alena	
Doktorová Radka	
Pavla Zedníková	

Hybnerová Dita	
Nováková Martina	
Pokorná Jana	
Cikánová Jiřina	
Ševčíková Marcela	
Vorlíček Arnošt	
Zahradníková Ludmila	
Kadeřávková Anna	

Mgr. Vendula Dovole, ředitelka školy